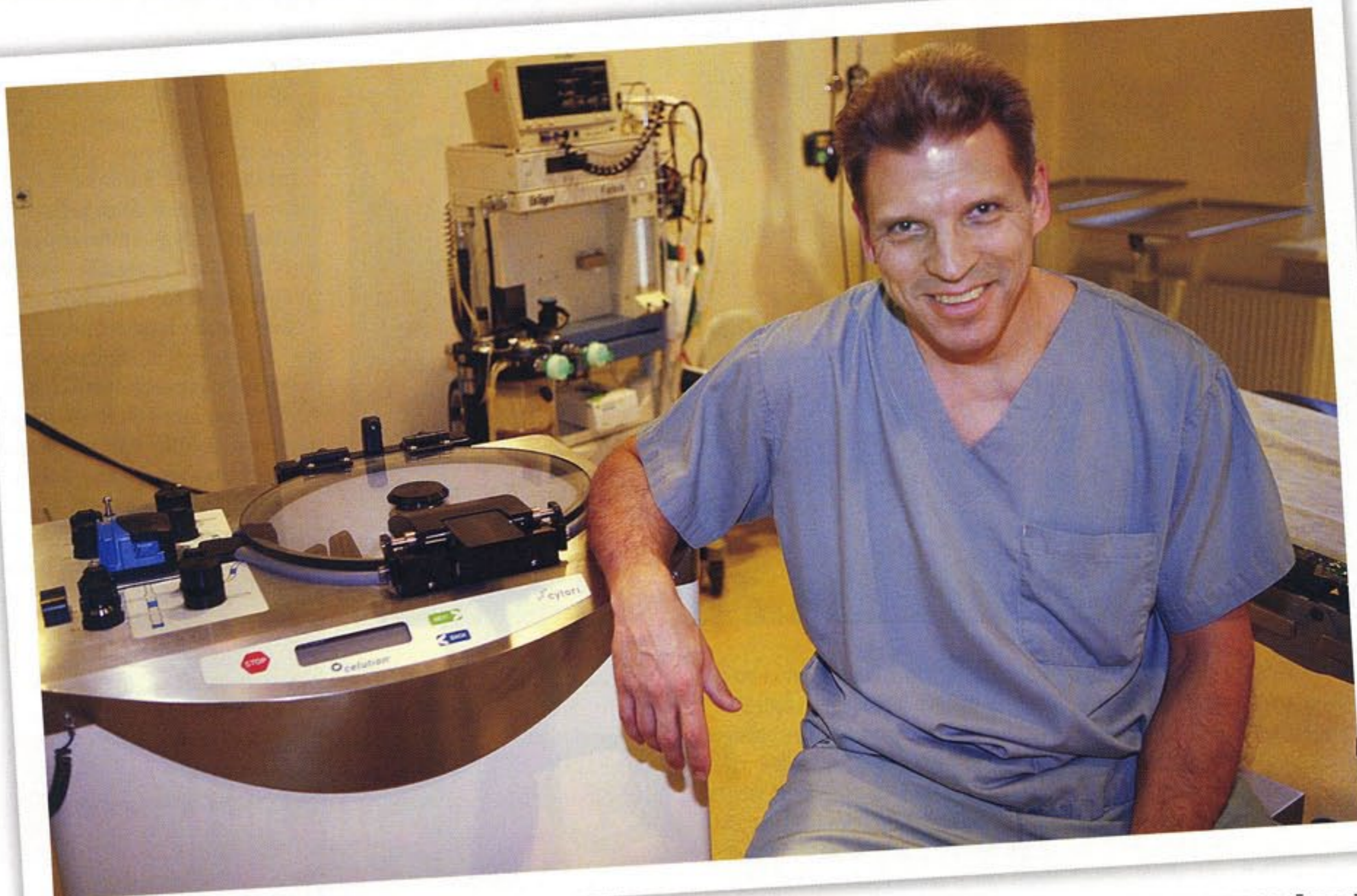

Cilmes šūnu reinjekcijas: kam tās domātas?

PLASTIKAS ĶIRURGS JĀNIS ĢĪLIS:

«Ik gadu katra mūsu sejas puse zaudē noteiktu daudzumu mīksto audu, bet palikušie kļūst nokareni. Izmantojot pašu cilvēku taukaudus, mēs atkal varam atjaunot sejas ovālu, kāds bijis pirms gadiem vai gadu desmitiem, un ādas kvalitāte uzlabojas.

Ilze ZONNE

Ar cilmes šūnām daudzas medicīnas nozares saista tuvākas vai tālākas nākotnes izredzes, un ir jomas, kur cilmes šūnas ar panākumiem izmanto jau šodien. Viena no tām – plastikas un rekonstruktīvā ķirurģija. «Ar cilmes šūnām bagātinātu taukaudu reinjekcijas paver jaunas iespējas labot auguma nepilnības, veikt krūšu rekonstrukciju, atjaunināt sejas ovālu un dekoltē zonu, palielināt lūpu, vaigu un zoda tilpumu, koriģēt mīksto audu defektus un rētas, izmantojot paša pacienta audus, turklāt neķeroties pie skalpeļa. Metode ir veiksmīgi lietojama arī plaukstu virspusē – ādas tilpuma palielināšanai, jo rokas nereti ir tās, kas nodod mūsu vecumu,» stāsta plastikas ķirurgs Jānis Ģīlis.

– Parasti, kad ir runa par cilmes šūnām, rodas iespaids, ka to iegūšana un izmantošana ir ļoti sarežģīts un ilgs process. Vai tā ir?

– Zinātnieki ir ieguldījuši milzīgu potenciālu – daudz darba, zināšanu un arī laika, lai izveidotu šo tehnoloģiju, dažāda līmeņa klīniskajos pētījumos pierādītu tās efektivitāti un dro-

šumu. Bet visa šī ilgstošā darba rezultāts ir metode, kuras būtību mēs pacientiem varam izskaidrot pavisam vienkārši: operācijas laikā no vēdera priekšējās sienas vai citām problēmu zonām tiek atsūkti taukaudi, tos ievada īpašā aparatūrā, attīra, atdala cilmes šūnas, kuras pēc tam pievieno attīrītajiem taukaudiem, un šo sagatavoto bioma-

teriālu injicē paredzētajās sejas un ķermeņa zonās.

– Kādas ir šīs metodes galvenās priekšrocības?

– Mēs neizmantojam ne svešus audus, ne mākslīgus materiālus un arī neko vajadzīgu neizmetam ārā – materiāls, kas ņemts no pacienta organisma, lielākoties tur arī paliek, tikai tiek pārvietots uz tām ķermeņa

daļām, kur tas ir vēlams. Turklāt operācija ir krietni saudzīgāka, rētas paliek minimālas – nelielas dūruma vietas. Izmantojot šo metodi, mēs spējam iegūt daudz prognozējamākus rezultātus, daudz vieglāku pēcooperācijas periodu, lielākā daļa no pārstādītajiem audiem bez grūtībām iedzīvojas jaunā vietā, radot tur vēlamo formu un tilpumu. Otrs būtisks moments, kas ļauj paaugstināt izdošanās rādītājus un samazināt blakusefektu iespējamību, ir tas, ka viss process notiek bezgaisa vidē, kas nepieļauj nekādu saskari ar ārējiem faktoriem. No pacienta paņemtie taukaudi tiek ievadīti noslēgtā sistēmā, no tiem ekstrahē cilmes šūnas; taukaudus filtrē, lai

iegūtu tīru tauku masu, atdalot blakuselementus, asins formelementus un visu, kas nav vajadzīgs, pēc tam taukaudus atkal savieno ar ekstrahētajām cilmes šūnām un ir iegūts izmantošanai gatavs biomateriāls.

– **Kā notiek bagātināto taukaudu ievadīšana jaunajā vietā?**

– Tēlaini to varētu salīdzināt ar lauka apsēšanu. Nedrīkst visu sēklu vienkārši izbērt lauka vidū, tā ir jāizsēj vienmērīgi pa visu platību. Tāpēc ar speciālas šļircei līdzīgas ierīces palīdzību, kas ļauj sagatavotos taukaudus precīzi dozēt, mēs tos injicējam noteiktos attālumos, dažādos līmeņos, un rezultātā katra pārstādītā mazā daļiņa ir apņemta ar veselīgiem audiem. Cilmes šūnas, ar kurām taukaudi ir bagātināti, rūpējas, lai audos aktīvāk veidotos jaunie asinsvadi, būtu labāka asinsapgāde un līdz ar to labāks kopējais rezultāts.

– **Kādu atsāpināšanu izmanto, veicot šo procedūru?**

– Atkarībā no paredzamā operācijas apjoma tas var notikt vispārējā narkozē vai lokālā anestēzijā. Anestēzē donorvietu, no kuras jāņem taukaudi, un to ķermeņa daļu, kur tiks injicēti sagatavotie taukaudi ar cilmes šūnām.

– **Kādiem nolūkiem visbiežāk lieto ar cilmes šūnām bagātināto taukaudu reinjekcijas?**

– Viens no pirmajiem mērķiem, kam sāka lietot šo metodi un kur tā deva ļoti labus rezultātus, bija rekonstruktīvās operācijas krūts vēža pacientēm, kam veikta mastektomija. Ļoti bieži pēc operācijas, staru terapijas un ķīmijterapijas viņām ir ievērojami izmainīti audi – rētaini vai ar hroniskām grūti dzīstošām čūlām. Ja ir šādi lieli ādas defekti, mēs nevaram uzreiz piedāvāt espanderus vai krūšu implantus. Bet izrādās, ka, izmantojot pašas pacientes taukaudu pārstādīšanu, ja tos bagātina ar cilmes šūnām, daudzos gadījumos ievērojami īsāks kļūst laiks, kad šīs

Izmantojot šo metodi, mēs spējam iegūt daudz prognozējamākus rezultātus, daudz vieglāku pēcoperācijas periodu

čūlas izzūd, turklāt paliek daudz mazākas rētas. Zinātniskie pētījumi apstiprina, ka metodes izmantošana nepalielina risku saslimt ar krūts vēzi. Arī tīri kosmētiskiem mērķiem, ja sievietei kaut kādu iemeslu pēc nav pieņemama doma par silikona implantiem, var izmantot viņas pašas taukaudus, lai veiksmīgi ārstētu krūšu asimetriju, palielinātu krūtis vai uzlabotu to formu. Varam arī veiksmīgi ārstēt audu defektus, kas izveidojušies pēc staru terapijas, suņa koduma vai ilgi strutojušas brūces, kā arī uzlabot jebkuras pēcoperācijas rētas izskatu. Ar bagātināto taukšūnu reinjekcijām bieži vien var panākt, ka rētu gandrīz nevar redzēt, jo cilmes šūnas injicē arī pašā ādā, kur tās stimulē pašatjaunošanās procesu. Metode palīdz arī tiem, kuri nevēlas samierināties ar sejā redzamajām novecošanas pazīmēm. Ik gadu katra mūsu sejas puse zaudē noteiktu daudzumu mīksto audu, bet pa-

liušie kļūst nokareni. Izmantojot cilvēku pašu taukaudus, mēs atkal varam atjaunot sejas ovālu, kāds bijis pirms gadiem vai gadu desmitiem, un ādas kvalitāte uzlabojas.

Daudzām sievietēm nepatīk augšstilbu ārējās un mugurējās virsmas, nepatīk *kukulīši*, kas izspīlējas caur apģērbu, toties augstāk sēžamvieta šķiet pārāk plakana, vīrišķīga un neizteiksmīga. Ar šīs metodes palīdzību mēs varam lieko paņemt nost, apstrādāt un pārvietot tur, kur vajag palielināt apjomu.

– **Cik daudz taukaudu operācijas gaitā var paņemt, un vai nevar gadīties, ka pacients ir pārāk tievs, lai iegūtu vajadzīgo daudzumu?**

– Parasti arī cilvēkam ar smalku miesasbūvi tomēr var atrast, kur paņemt taukaudus. Tievai sievietei ir iespējams atsūkt vienu litru tauku, ko izmantot, piemēram, krūšu

palielināšanai. Nav noteiktas maksimālās robežas, cik taukaudu drīkst ņemt, tas jāizvērtē individuāli, nospraužot robežu, aiz kuras mūs jau var gaidīt zināms risks. Lielākajai daļai pacientu tiek paņemti 2–3 litri tauku. Protams, plastikas ķirurgam vienmēr ir vajadzīgs drēbnieka skatījums, lai viņš redzētu, ko var izdarīt ar katru konkrēto procedūru vai operāciju un ko nevar. Tur jau ir tā māksla, kas uzreiz neiekrit rokās, – kā redzēt, kā prognozēt, kā izvēlēties pareizāko veidu, un labi ir tad, ja tev ir daudzas metodes, kā iegūt vēlamu rezultātu.

– **Kādi nosacījumi jāievēro pēcoperācijas periodā?**

– Ir svarīgi, lai vismaz pirmos trīs, bet vēl labāk – pirmos sešus, mēnešus pēc operācijas pacienti nepieļautu svara svārstības, jo jaunajā vietā pārstādītie taukaudi ir pakļauti tiem pašiem procesiem kā citur, – ja cilvēks novājēs, tad viņa taukšūnas samazināsies izmēros, ja uzņems daudz lieku kaloriju – tās palielināsies. Sievietes reizēm domā, ka vajadzētu badoties, lai saglabātu sasniegto rezultātu, bet tas ir aplami, jo tikko transplantētās šūnas ir ļoti neizturīgas pret badošanos un tā var pasliktināt dzišanu. Ieteicams vienkārši ievērot veselīga uztura principus. Fiziskās aktivitātes ir atļautas, vienīgi pirmā mēneša laikā uz apstrādātajām vietām būs elastīgs apģērbs, kas rada vieglu kompresiju. Pirmo mēnesi nevajadzētu apmeklēt ne saunu, ne pirti un vispār izvairīties no karstuma. Nav labi arī smēķēt – tas ir liels posts sīkajiem asinsvadiem.

Sejas injekciju rezultāts kļūst redzams jau tūlīt, bet lielāku operāciju efektu visā pilnībā var novērtēt pēc 2–3 mēnešiem. ■

Reklāmraksts tapis sadarbībā ar J. Ģīļa plastikas ķirurģijas kliniku

- CILMES ŠŪNAS
- SEJAS PLASTIKAS OPERĀCIJAS
- SKAISTUMA INJEKCIJAS
- KRŪŠU PALIELINĀŠANA UN KRŪŠU FORMAS KOREKCIJA
- VĒDERA PLASTIKA
- LIPOSKULPTŪRA. LĀZERLIPOLĪZE
- SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU DZIMUMORGĀNU PLASTIKAS OPERĀCIJAS

PLASTIKAS ĶIRURĢIJA

Baznīcas iela 31, Rīga, Latvija, LV-1010 • Tālrunis: 67 845 208 • Mobilis: 28 300 800

Fakss: 67 845 687 • E-pasts: klinika@gilis.lv • Mājaslapa: www.gilis.lv

